

Fietscafés en andere horecagelegenheden

Diverse horeca

Centrum Dinteloord, Willemstad en Klundert

Brasserie Overstag

Sasdijk 2Y, Dinteloord

Restaurant Dintelmond

Markweg Zuid 14, Heijningen

Kersenhoeve Zuylenhoeve

Kreekweg 2a, Heijningen

Fort Sabina, De Kletsmaajor

Fortweg 1, Heijningen

Eethuis de Polder

Oude Heijningsedijk 229, Heijningen

Theetuin Floris & Sabina

Kraaiendijk 25, Heijningen

Fort Bovensluis

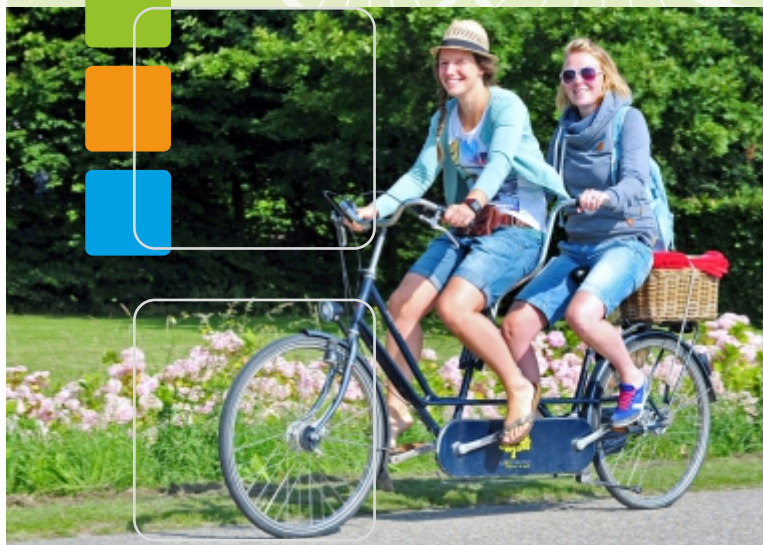
Oostdijk 22, Willemstad

Paviljoen de Noordschans

Noordschans 121, Klundert

Stelling van Willemstad

Vechten met en tegen het water

Fietstocht langs
uitgestrekt
landbouwgebied,
vestingwerken,
historische dorpen en
mooie vergezichten.

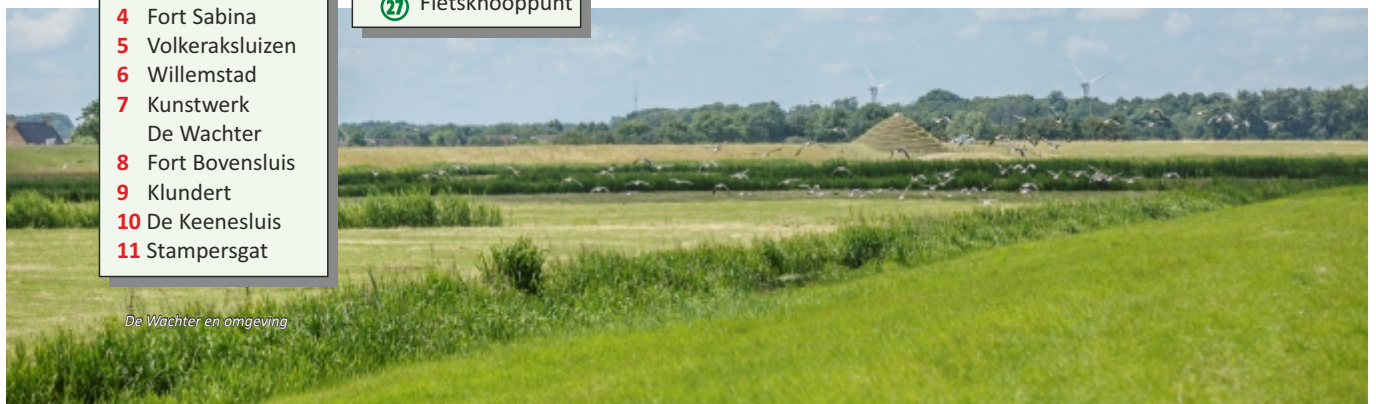
Klundert Vesting

Brabantse Wal

Bergen op Zoom | Steenbergen | Woensdrecht

...waar Brabant Zeeland kust...

De Wachter en omgeving

Fietsroute Stelling van Willemstad

Deze fietsroute leidt je langs historische plaatsen die de eeuwenoude geschiedenis van het gebied tussen Dinteloord en Klundert markeren. De fietsroute heeft haar naam te danken aan de Stelling van Willemstad, officieel de Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak. De Stelling is onderdeel van de Zuiderwaterlinie, de oudste, langste en meest benutte waterlinie van Nederland. Deze verdedigingslinie werd door de eeuwen heen gevormd, versterkt en gebruikt. Steeds met het water als bijzondere bondgenoot. Tegelijkertijd werd in het gebied meer dan eens een hevige strijd tegen het water gevoerd.

Routebeschrijving (43 km)

Deze fietsroute is uitgezet op basis van het knooppuntennetwerk. Je kunt de route vanaf elk punt beginnen. In deze folder is het startpunt bij Hotel Restaurant Thuis! in Dinteloord. Fort Sabina en de Volkeraksluizen liggen buiten de beschreven route. Voor deze punten is een aanvullende routebeschrijving opgenomen.

Startpunt: Hotel Restaurant Thuis!

Westvoorstraat 4-6, Dinteloord.

Vanaf HR Thuis! fiets je in de richting van de Stooftijk. Volg knooppunten 24 – 29.

Bij knooppunt 29 sla je linksaf de Maltaweg op naar Fort Sabina. Let op, je verlaat hiermee de knooppuntenroute. Na ruim een kilometer buigt de Maltaweg scherp af naar links. In deze bocht sla je rechtsaf de onverharde Fortweg op die naar Fort Sabina leidt (parallel aan de dijk). Vanaf Fort Sabina keer je via de Maltaweg terug naar knooppunt 29 en volg je de borden richting knooppunt 23. Voor een bezoek aan de uitkijktoren van de Volkeraksluizen sla je op de T-splitsing, aan het einde van de Maltaweg, linksaf de Hellegatsweg op. Hierna keer je om en vervolg je de route via de knooppunten 23 – 30 – 41 – 42 – 32 – 12 – 11 – 27 – 28 – 25 – 71. Je bent weer terug bij het startpunt.

Dinteloord

Heijningen

Fort Sabina

Belevingspunten voor onderweg

Dinteloord (1) heeft alle kenmerken van een polderplaats. In 1605 is een groot gebied tussen de Dintel en Steenbergsche Vliet ingepolderd. Het was het grootste inpolderingsproject van West-Brabant. Dit gebied behoorde toe aan prins Filips Willem van Oranje, de oudste zoon van prins Willem I van Oranje.

In hetzelfde jaar, 1605, is ook Dinteloord en Prinsensland gesticht. De bebouwing was naar Flakkees model en bestond slechts uit een tweetal voorstraten en een tweetal achterstraten aan weerszijden van De Kreek.

In **Heijningen (2)** bevindt zich een bijzonder tastbare herinnering aan de watersnoodramp van 1953: een volledig gerestaureerde 'geschenkwoning'. Destijds werden noodwoningen geschonken door de Zweedse regering om een oplossing te bieden voor het grote aantal daklozen dat Nederland kende na de ramp.

Niet zomaar een karig onderkomen, maar voor de bewoners een aardige stap vooruit qua comfort; de watersnoodwoning bleek voorzien van een douche. Een luxe noviteit voor velen in de jaren '50. Dankzij de stichting 'Behoud Watersnoodwoningen Fijnaart & Heijningen' is een woning in Heijningen in de oorspronkelijke staat hersteld en ingericht in de stijl van de jaren '50.

In de zuidwestelijke hoek van de Ruigenhil polder ligt **fort De Hel (3)**. In 1748 werd op deze strategische plek het eenvoudige aarden fort Anna gebouwd. De Fransen bouwden in 1811 op dezelfde plaats het fort l'Enfer voor de verdediging van Willemstad. Binnen het fort bouwden zij een vrijstaande stenen toren van het zogenaamde 'tour modèle no3'. De toren bood plaats aan veertien manschappen en 9500 kg buskruit. Na het vertrek van de Fransen werd het fort in 1813 omgedoopt tot fort De Hel.

Fort Sabina (4) is maar liefst dertien hectare groot, met een unieke Napoleontische vierkante stenen toren (tour modèle no1), onderaardse gangen en een kazerne. Het fort werd in 1811 in opdracht van Napoleon gebouwd als onderdeel van de kustverdediging tegen de Engelsen. Het fort droeg oorspronkelijk de naam De Ruyter en bood ruimte aan 21.000 kilo buskruit en 69 man. Tussen 1880 en 1883, tijdens het

Fort Sabina

Volkeraksluizen

koningschap van Willem III, werd het fort grondig verbouwd. Het biedt dan plaats aan 514 manschappen en 2 wasvrouwen en maakt deel uit van de Stelling van het Volkerak en het Hollandsch Diep. In 1913 verandert de naam in Fort in de Sabina Henricapolder, ofwel Sabina. Vandaag de dag biedt het fort ruimte aan evenementen en voorstellingen, en aan bistro de Kletsmajoor met terras.

MONUMENTEN | NATUUR | EVENEMENTEN | WATER & RECREATIE

De Volkeraksluizen (5) zijn Europa's grootste en drukt beveren binnenvaartsluizen, met 220 miljard kg aan jaarlijks passerende goederen en ruim 400 doorgaande schepen per dag. Het sluizencomplex tussen het Hollandsch Diep en het Volkerak werd gerealiseerd als onderdeel van het Deltaplan. Inmiddels zorgen de 48 sluisdeuren en vier sluizen (drie bestemd voor de beroepsvaart en één bestemd voor de recreatievaart) voor de bescherming tegen het water en voor een soepele doorstroming van het vrachtvaartverkeer tussen Antwerpen en Rotterdam. Vanaf de uitkijktoren naast het bedieningsgebouw is elke vaarbeweging goed te observeren, met een spectaculair uitzicht!

Willemstad (6) is een karakteristieke vestingstad met een rijk verleden. De vele monumentale panden, historische straten en hoge stadswallen maken Willemstad één van de mooist bewaard gebleven vestingsteden van ons land. De geschiedenis van Willemstad begint rond 1564. Het gebied werd ingepolderd in opdracht van Jan IV van Glymes, markies van Bergen op Zoom, waarna het dorpje Ruigenhil ontstond. Willem van Oranje zag de strategische positie van Ruigenhil. Hij liet het dorp versterken toen Steenbergens tijdens de Tachtigjarige oorlog (in 1583) in handen van de Spanjaarden viel. Na de moord op Willem van Oranje in 1584 voltooide zijn zoon Maurits de omwalling en drukte zijn stempel op de inrichting van de vesting. Prins Maurits gaf de kern in 1585 stadsrechten en Willem's stad werd Willemstad. Vandaag de dag pronken binnen de gave grachten en wallen het Mauritshuis (1623), het vroegere Raadhuis (1587), d'Orangemolen (1734) en de Koepelkerk (1597), de eerste kerk in Nederland die speciaal voor de protestantse eredienst werd gebouwd. Het Mauritshuis werd in opdracht van prins Maurits gebouwd als jachtslot en buitenverblijf.

Aan de haven op het terras

Meer informatie over de streek

VVV Brabantse Wal

Kortemeestraat 19, Bergen op Zoom

T. 0164 - 277 482

info@vvvbrabantsewal.nl

www.vvvbrabantsewal.nl

VVV i-punt Willemstad

Van Bellen Wind & Snow

Lantaarndijk 12, Willemstad

vvv@moerdijk.nl

www.vvvmoerdijk.nl

Volg ons ook op:

Colofon:

Uitgave: VVV Brabantse Wal, november 2016

Tekst en route: Gemeente Moerdijk

Eindredactie: VVV Brabantse Wal

Fotografie: Gemeente Moerdijk, Dick Vermaas.

Ontwerp en drukwerk: Bakx Reclamestudio

Niets van deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de redactie. Bij de samenstelling van deze brochure is uiterste zorgvuldigheid betracht. De redactie kan geen verantwoordelijkheid nemen voor eventuele onjuistheden.

MONUMENTEN | NATUUR | EVENEMENTEN | WATER & RECREATIE

Daarna diende het als militair hospitaal, marechausseekazerne en Rijkspostduivenstation, om uiteindelijk als rijksmonument de deuren te openen voor bezoekers.

Kunstwerk De Wachter (7), van kunstenaar Marius Boender, is gebouwd langs het Hollandsch Diep op de plek waar de dijk doorbrak tijdens de Watersnoodramp in 1953.

Aanleiding voor het monument vormde de voltooiing van de dijkverzwaring in 2001. Het kunstwerk is een maar liefst acht meter hoge, piramide-achtige kleiberg, begroeid met gras. Via een pad dat slingerend over het kunstwerk loopt, kun je het kunstwerk beklimmen. Grote kans dat je dat doet in gezelschap van grazende schapen. De totstandkoming van het kunstwerk was een uitdaging, omdat rekening moest worden gehouden met factoren als gewicht (niet te zwaar), weerbestendigheid (regen en wind) en constructie (niet verzakken onder druk van bezoekers).

Fort Bovensluis (8) ligt aan het Hollandsch Diep, tussen de Noordschans en Willemstad.

Dit voormalige verdedigingswerk werd in 1861/1862 aangelegd, met als doel om de bestaande forten te versterken. In totaal dienden op fort Bovensluis 188 mannen, gesteund door o.a. vier houwitsers, acht kanonnen, twee mortieren en zes zogenaamde Coehoorn-mortieren. Anderhalve eeuw later kent Fort Bovensluis een totaal andere en vreedzame bestemming: het maakt onderdeel uit van recreatiepark Bovensluis. Er is een restaurant gevestigd, met een terras dat uitkijkt over het Hollandsch Diep.

Klundert (9) werd al vroeg in haar geschiedenis geplaagd door rampen. Rond 1250 ontstond het dorp Die Overdrage aan een riviertje met diezelfde naam, tussen de Mark en het Hollandsch Diep. Toen het riviertje verzandde werd De Niewervart gegraven. Het dorp nam spoedig deze naam over (Niervaart). Later werd daaraan De Klundert toegevoegd. In 1420 brandde de stad af en het jaar daarop overstroomde het gebied tijdens de Sint Elisabethsvloed. In 1944 werd Klundert door terugtrekkende Duitse troepen in brand gestoken. Net enigszins hersteld, overstroomde

MONUMENTEN | NATUUR | EVENEMENTEN | WATER & RECREATIE

Brabantse Wal

Bergen op Zoom | Steenbergen | Woensdrecht

...waar Brabant Zeeland kust...

in 1953 90% van haar grondgebied. Tegenwoordig biedt Klundert verschillende bijzondere bezienswaardigheden zoals kroonwerk Suykerbergh, De Stenen Poppen en het raadhuis. De oude wallen (1581) werden aangelegd op last van prins Willem I. Het raadhuis (1621) is in opdracht van prins Maurits gebouwd.

De Keenesluis (10) werd bijna 250 jaar geleden in gebruik genomen. De kosten waren destijds bijna 40.000 gulden voor deze – zoals in historische documenten is terug te lezen – 'Nieuwe van boven open Steene Sluiss in de Rivier de Nier of Keene Vaart'. In 1893 werd de sluis voorzien van een stoomgemaal, inclusief bijbehorende 20 meter hoge schoorsteen. Daarvan zijn alleen nog de restanten zichtbaar, omdat het gemaal in de jaren '50 van de vorige eeuw werd gesloopt. De voormalige schutsluis is nog goed te herkennen, dankzij de gele ijsselsteentjes en de hardstenen slagstijlen met ophangbeugel voor de sluisdeuren.

Stampersgat (11) is de kleinste kern van de huidige gemeente Halderberge. Het gebied waar tegenwoordig Stampersgat ligt behoorde vroeger tot de heerlijkheid Nieuw Gastel. Het dorp Nieuw Gastel verdween door overstromingen van de kaart. Gedurende de 2e helft van de 16e eeuw vonden er weer inpolderingen plaats en in 1606 was ook de Oude Prinslandse Polder gereed. Nabij het vroegere Nieuw Gastel vestigden zich mensen en ontstond het dorpje Stampersgat.

Stadhuys Klundert

Willemstad